

[Kristen Amby.]

opråb, og så må de være rede til at stå til ansvar. Jeg melder mig meget gerne, med eller uden navneopråb, som en af dem, der anbefalede en spærreregulering af en eller anden karakter, og jeg skal gerne sige hvorfor. Det er, fordi jeg er demokrat, og er der en ting, jeg ikke kan fordrage, er det dette, at man forfusker selve grundlaget for demokratiet ved en altfor udvidet adgang til repræsentation. Hvad betyder det nemlig? Det betyder, at disse småpartier, eller enkeltpersoner måske, kan komme til at beherske rigsdagen, således at måske to store grupper, naturlige grupper eller historiske grupper, hvori rigsdagen er delt, egentlig ikke har mere at skulle have sagt, fordi det er dem, der sidder i midten, som det kaldes, sammensat af indbyrdes modstridende smågrupper, der bestemmer farten. Kan det være i overensstemmelse med demokrati?

Der er da også et gammelt ord, der for længst har forudset dette; det er brugt af romerne; det er ordet, at den højeste retfærdighed kan være den sorteste uret. Og det gælder netop her. Man skal ikke komme og skyde os i skoene, at vi er monopolister, og at det var lavet, fordi vi vil beholde det, vi har, vi vil ikke unde andre med nye tanker og ideer at komme herind, for vi er så glade for det altsammen. Så tåbelige er vi nu ikke, men de herrer, der kritiserer — og det må de selvfølgelig have ret til — synes jeg havde en vis pligt til at prøve på at sætte sig ind i, om der dog ikke lå en vis idé og tankegang bag det, vi lavede. Men det har de ikke gjort. De har bare kørt løs med kritikken, uanstændig og hysterisk i formen. Det er sikkert vor fejl, at vi troede, at sådan noget snak ikke kunne skade videre; selvfølgelig burde vi helt anderledes, også offentligt, være gået i brechen for vore synspunkter, have klargjort vore motiver og deres hensigtsmæssighed og fornuftighed, og det er det, jeg ganske kort har ment at ville gøre nu.

Man var altså i dette udvalg inde på tanken, om man ikke kunne forbinde forholdstalsvalget med et system, hvori man kun havde kredsmandater. Det viste sig, at det ikke lod sig gøre, hverken med det forslag, som socialdemokraterne stillede, eller det, som vi faldt tilbage på for mit partis vedkommende, et forslag, der var stillet, da vi sidst behandlede en valglov her i tinget.

Der var ikke meget stor principiel forskel på de to forslag, blot det, at vort byggede på den talmæssige retfærdighed, om man vil, den forholdsmæssige retfærdighed, men udelukkende på repræsentation i amtskredse og storkredse ved kredsmandater; men hvis man skulle have den forholdstalsmæssige retfærdighed, måtte man give stemmerne forskellig vægt i de forskellige amter, og det var også efter min mening en stor principiel fejl, og det forfuskede altså selve tanken. Det, der kunne indvendes mod det forslag, socialdemokraterne stillede, og som i princippet lignede det svenske, var dette, at stemmeresterne kunne blive så store i urepræsenterede stemmer i de forskellige amtskredse, at man med rette kunne sige, når man var tilhænger af forholdstalsvalget, at det ville være for store antal af urepræsenterede stemmer.

Det var disse betragtninger, som fik os til at falde tilbage på det princip, vi allerede har, men der er dog foretaget ændringer, og en ikke uvæsentlig ændring er allerede omtalt; jeg skal nøjes med at nævne den. Det var efter vor mening en sådan plet på den gældende valglov, at vi alene af den grund ikke ville stemme for den, da den var til behandling her — og heller ikke gjorde det —, at man kunne være valgt, virkelig valgt, på det sted, hvor man var opstillet, altså kredsvalgt, have gennemsnittet af stemmerne for kredsmandater i det område, hvor man var opstillet, og dagen efter kunne man falde igen, fordi partiet et andet sted, eller hvordan det nu skal forstås, havde fået overrepræsentation. Der blev indført den regel sidste gang, at hvis det skete, at et parti fik overrepræsentation allerede ved kredsmandaternes optælling, måtte det afgive de kredsmandater, der var for meget, formodentlig dem — jeg husker ikke så nøje teknikken —, der var valgt på de sidste stemmetal. Det var netop den slags ting, som efter min mening ville gøre os upopulære, at man her i den højeste retfærdigheds navn begår en klar uret mod den, der er valgt, og ikke mindst mod de vælgere, der har valgt ham på det sted, hvor han er valgt. Dette er faldet bort. Det vil sige, at den foreslåede valglov indeholder en vis mulighed — det kan vi ikke nægte — for at få overrepræsentation, og det vil igen sige, at andre må få underrepræsentation, nemlig hvis man får flere kredsmandater, end man har stemmer til, når der tænkes på